

Motto: *Ve válce je všechno jednoduché, ale uskutečnit
i tu nejjednodušší věc je nesmírně obtížné a složité.*

Úvod

Evropská unie je globálním činitelem, který je stále více připraven nést svůj díl zodpovědnosti za světovou bezpečnost. Přijetím evropské bezpečnostní strategie Evropskou radou v prosinci 2003 potvrdila EU úlohu, kterou chce sehrávat ve světovém dění. EU je připravena poskytovat podporu upevňování mezinárodního řádu, který je založen na principu účinné mnohostranné spolupráce realizované v rámci OSN. [1] V kontextu vzniklých změn, ale také nových příležitostí, vyjádřily členské státy EU výrazné odhodlání – silnější než kdy předtím – zabezpečit rozšířené Evropské unii nástroje k poskytnutí hodnotného příspěvku pro zajištění bezpečnosti a stability ve světě. V současnosti má EU jak civilní, tak vojenský rámec schopností potřebný k tomu, aby mohla čelit negativním mnohostranným účinkům nově vzniklých hrozeb. Dostupnost účinných nástrojů pro realizaci ESDP, včetně vojenských sil a prostředků, bude často sehrávat rozhodující roli v počátečním stádiu vzniku krize, v průběhu jejího řešení a ve fázi obnovy, která zpravidla nastává po ukončeném ozbrojeném konfliktu.

S ohledem na nasazení Battle Groups EU do operací je nutno uvést, že Battle Groups EU představují pouze jeden z několika prvků rychlé reakce celé řady nástrojů ESDP. Na základě toho by Battle Groups EU neměly být vnímány jen jako jediný dostupný nástroj k řešení nastávajících problémů formou vojenské síly. Vzhledem ke své velikosti a udržitelnosti vedení nepřetržité operační činnosti budou Battle Groups EU se vši pravděpodobností spíše nasazovány v kontextu již probíhajících operací, než do izolované a samostatně vedené operace. Na základě tohoto předpokladu musí být potenciální přínos nasazení Battle Groups EU uveden v příslušných souvislostech. [2]

1. Úkoly Battle Groups EU při realizaci ESDP

Od operačního svazku Battle Group EU se očekává, že bude schopen provést rychlou a rozhodnou vojenskou akci ke splnění úkolů uvedených v článku 17, odstavec 2 Smlouvy o Evropské unii, úkolů často nazývaných jako petersberské úkoly, [3] jakož i úkolů uvedených v evropské bezpečnostní strategii (viz tab. 1). Kombinovaný rozsah misí je konzistentní s cíli vytyčenými Radou všeobecných záležitostí a vnějších vztahů (GAERC – General Affairs and External Relations Council) na jejím zasedání konaném dne 17. května 2007.

Jak vyplývá z tab. 1, rozsah úkolů ESDP je velmi široký. Operační svazky Battle Groups EU je možné použít napříč celým spektrem uvedených úkolů. Avšak jak vyplývá z jejich omezené velikosti, jejich plný potenciál může být plně využit pouze při plnění úkolů, které mají omezené časové trvání a operační intenzitu. V souladu s požadavky uvedenými v Třístranném návrhu

Tab. 1: Úkoly a operace ESDP [4]

úkoly podle článku 17, odstavec 2 Smlouvy o Evropské unii (tzv. petersberské úkoly)	úkoly evropské bezpečnostní strategie
humanitární úkoly a záchranné práce	společné odzbrojovací operace
udržování míru	podpora třetích zemí v boji proti terorismu
úkoly bojových sil v krizových operacích, včetně vytváření míru	operace reformy bezpečnostního sektoru, které jsou součástí širšího budování státních institucí

Poznámka: Úkoly uvedené v evropské bezpečnostní strategii jsou také obsaženy v lisabonské smlouvě. [5]

(Francie, Velká Británie a Německo) jsou Battle Groups EU (jak již bylo několikrát zdůrazněno) schopny vést nepřetržitou operační činnost po dobu 30 dnů s možným prodloužením – v případě, že je zajištěno náležité zásobování – až na 120 dnů.

Dodatečným vodítkem pro typy potenciálních úkolů, které mohou být postaveny před operační svazky Battle Groups EU, může být pětice základních scénářů, kterých bylo použito pro sestavení Katalogu požadavků sil EU 2005. Scénáře a možný rozsah a druhy úkolů jsou uvedeny v tabulce č. 2. Tyto scénáře, i když jsou ve své podstatě více specificky zaměřené, vycházejí z petersberských úkolů a úkolů uvedených v evropské bezpečnostní strategii.

Tab. 2: Základní scénáře pro nasazení sil EU [6]

scénář	potenciální úkol
odvrácení konfliktu	preventivní nasazení sil a prostředků
oddělení nepřátelých (bojujících) stran silou	zajištění klíčových prostorů
stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím	vytvoření a zajištění počátečního místa vstupu do prostoru operace
evakuační operace v nepřátelsky naladěném prostředí	provedení evakuace nekomatantů
poskytnutí pomoci při vedení humanitárních operací	zabezpečení dodávek humanitární pomoci

Poznámka: Tyto scénáře nebyly vypracovány na míru schopnostem Battle Groups EU, ale jsou zaměřeny na pokrytí plného rozsahu hlavních cílů budování sil EU.

Příklady potenciálních úkolů uvedené v tab. 2, stejně tak jako petersberské úkoly, mohou být vysoce variabilní a vyžadovat nasazení rozdílného počtu osob a specializovaného vybavení. Hodnota těchto scénářů však spočívá v tom, že evokují specifické typy úkolů a operací.

Další způsob, jak zhodnotit potenciál úkolů postavených před operační svazky Battle Groups EU, je posoudit, v jakých situacích a za jakých okolností mohou být Battle Groups EU nasazeny do operace. V souladu s tím jsou identifikovatelné přinejmenším tři kategorie operací:

- **Překlenovací operace** – za předpokladu vyslání do operace EU mohou být síly a jednotky operačního svazku Battle Group EU nasazeny jako **překlenovací vojenské síly** na podporu vojsk, která se již nachází v prostoru operace. Příkladem specifických

cílů operace může být posílení nasazených sil nebo převzetí operační zodpovědnosti za specifický geografický sektor v době, kdy dochází k přeskupování hlavních operačních sil. Pro splnění těchto cílů bude Battle Group EU nasazena po omezené časové období. Jestliže bude operační svazek Battle Group EU nasazen na podporu sil, které se již nacházejí v prostoru operace, zůstane pod strategickým velením a politickým řízením EU. Vzorem a operačním modelem pro použití Battle Group EU v překlenovacích operacích je úspěšná podpora vojenských sil mise OSN MONUC v průběhu operace Artemis 2003.

- **Operace rychlé reakce k vytvoření místa počátečního vstupu** – na základě schopností rychlé reakce může být operační svazek Battle Group EU nasazen jako síly rychlé reakce k vytvoření a zajištění počátečního vstupu do prostoru operace před nasazením hlavního operačního uskupení sil.
- **Samostatná operace** – operace omezeného měřítka, která vyžaduje nasazení sil rychlé reakce.

Výše uvedené kategorie operací se nutně navzájem nevylučují. Je docela možné, že potenciální mise operačního svazku Battle Group EU bude obsahovat charakteristiky rozdílných kategorií operací.

Neexistují žádná omezení vzdálenosti nebo místa, kam by mimo teritorium Evropy mohla být Battle Group EU nasazena. Existují však časté odkazy na rádius **6000 km** od Bruselu, jako na základní normu stanovenou pro plánování strategického přesunu. Je nutno zdůraznit, že implicitní vzdálenost 6000 km je konzistentní s předpoklady obsaženými v deklaraci z Le Touquet z roku 2003 (Declaration on strengthening European cooperation in security and defence). Tato deklarace je zaměřena na vedení operací na africkém kontinentě – toto zaměření se opakuje i v následných deklaracích – což posiluje reálnost pojetí plánovacího horizontu 6000 km. Tento údaj představuje přibližnou vzdálenost z Bruselu do oblasti Velkých afrických jezer. [7]

2. Analýza možných scénářů nasazení Battle Group EU

Proces dosahování vojenských schopností EU, které byly vytyčené hlavním cílem výstavby sil EU 2010, byl úspěšně zahájen a úkoly stanovené harmonogramem jsou postupně realizovány. Prvním krokem bylo vypracování předpokladů pro strategické plánování. K usnadnění specifikace vojenských schopností, podstatných pro naplnění hlavního cíle výstavby sil EU 2010, bylo vypracováno pět hlavních scénářů použití sil, [8] které zahrnují široké spektrum vojenských operací. Obsah operační činnosti při naplňování výše uvedených scénářů je následující:

■ Odvrácení konfliktu (CP - Conflict Prevention)

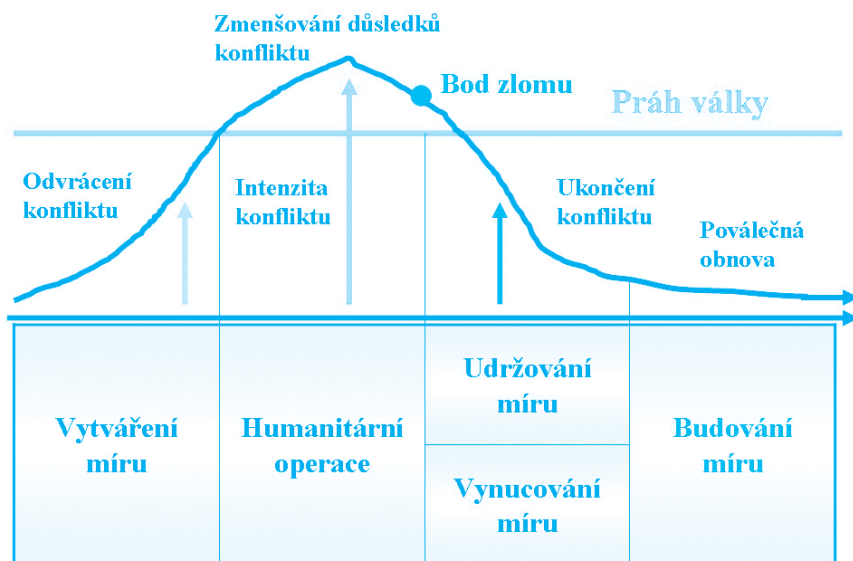
Úsilí o odvrácení konfliktu je obsaženo v bezpečnostní strategii EU. Těžiště úsilí o odvrácení konfliktu spočívá především v politické a diplomatické oblasti. Odvrácení konfliktu je komplexní a mnohostranný úkol, jehož splnění vyžaduje tvůrčí přístup a dlouhodobé odhodlání zainteresovaných stran. Aby strategie odvrácení konfliktu byla účinná, musí obsahovat zapojení celého spektra všech významných činitelů do společného úsilí k získání lokální podpory pro dosažení trvalého mírového uspořádání. Ve spojitosti s řešením konfliktu

a úsilím o dosažení míru musí strategie odvrácení konfliktu – za využití společné činnosti civilních a vojenských schopností – dosáhnout správné rovnováhy mezi krátkodobými bezpečnostními opatřeními a dlouhodobým vývojem. Také je nutno dosáhnout rovnováhy mezi včasným uvědoměním mezinárodního společenství o narůstající krizi a včasným zásahem mnohonárodních sil. Musí být dosaženo mobilizace politické vůle celého politického spektra k naplnění dlouhodobých závazků. Silný důraz je přitom kladen na úsilí k zamezení vzniku konfliktů doprovázených násilím. Pro odvrácení konfliktu je nutné:

- zvýšit všeobecné schopnosti k odvrácení konfliktů,
- využívat všech možných příležitostí k rozvoji spolupráce,
- položit úsilí do společné přípravy a pěstování umění v rozvíjení dialogu a upřednostňování vyjednávání při řešení sporů,
- věnovat pozornost zdravému ekonomickému rozvoji.

Odvrácení konfliktu zahrnuje:

- preventivní akce mezinárodního společenství s možností preventivního nasazení mnohonárodních ozbrojených sil včetně operačního svazku Battle Group EU,
- společné odzbrojovací operace,
- uvalení embarga,
- přijetí opatření proti nezákonnému rozšiřování zbraní. [9]

Obr. 1: Míra úsilí vynakládána na řešení konfliktu v celém spektru. [10]

■ Oddělení nepřátelených (bojujících) stran silou (SOPF – Separation of Parties by Force)

Oddělení nepřátelených (bojujících) stran silou je součástí operace na vynucení míru a představuje vysoké riziko pro síly rychlé reakce představované operačním svazkem Battle

Group EU. Vynucené oddělení nepřátelených (bojujících) stran může znamenat snížení bojových schopností jedné nebo více stran zúčastněných na ozbrojeném konfliktu. Operační svazek Battle Group je ke snížení bojových schopností kterékoliv ze stran oprávněn použít vojenskou sílu jako první. Síly provádějící násilné oddělení nepřátelených (bojujících) stran musí být vybaveny účinnými bojovými, a to především útočnými schopnostmi, schopnostmi bojové podpory a všestranného bojového zabezpečení.

Cílem této operace je donutit nepřátelené (bojující) strany k odpoutání od frontové linie, stažení a vyvedení jednotek z boje, s následným zřízením nárazníkového pásma nebo demilitarizované zóny. Toho může být dosaženo přítomností vojenských sil, demonstrací bojové síly nebo přímým vedením bojových operací jednotek Battle Group EU v součinnosti s letectvem, námořnictvem a speciálními silami.

Hranice vytvořeného demarkačního pásma musí být vyznačeny, aby bylo zřejmé, kde v terénu probíhá přední okraj jednotek nepřátelených stran. Prostor vzniklý mezi takto vymezenými hranicemi vytváří **nárazníkové pásmo**. Jestliže nepřátelené strany nejeví ochotu k dobrovolnému vytvoření nárazníkového pásma, operační svazek Battle Group EU zřídí nárazníkové pásmo za použití vojenské síly. Přitom velitel sil EU musí vzít do úvahy situaci nepřátelených stran, jaké výhody a nevýhody to přinese každé z nich, historické a kulturní hranice a společenské souvislosti.

I po stabilizaci situace mohou nepřátelené strany demonstrovat odhodlání pokračovat v boji, proto musí být jednotky operačního svazku Battle Group EU připraveny k provedení operačního zásahu (vedení bojové činnosti) ve vytipovaných místech možných operačních zásahů. To vyžaduje vést nepřetržitý dohled nad řádným stažením a vyvedením sil z vymezených prostorů. Přímá intervence jednotek Battle Group EU bude nutná k utlumení vyhrocených a potenciálně výbušných situací. Činnost jednotek Battle Group EU musí být vysoce důvěryhodná vůči všem nepřáteleným stranám a poskytovat záruku, že stažení jedné ze stran ze zaujatých pozic nebude jejím oponentem nebo protivníky využito jako výhoda.

Operační svazek Battle Group je schopen vést tuto operaci k oddělení nepřátelených (bojujících) stran pouze v omezeném operačním prostoru (významný přístav, letiště, středisko státní správy apod.). Těžiště úsilí k oddělení nepřátelených (bojujících) stran silou spočívá v nasazení hodnověrných vojenských schopností.

Oddělení nepřátelených (bojujících) stran silou zahrnuje:

- ☐ nasazení Battle Group EU k řešení krize včetně vytváření míru,
- ☐ zabezpečení dopravních komunikací. [11]

■ Stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím (SR - Stabilization, Reconstruction and Military Advice to Third Countries)

Stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím (SR) je proces **dosahování trvalého míru** pod vedením místních politiků v nebezpečných a krizových oblastech. Podstatné je, aby vojenské operace byly usměrňovány k dosažení hlavních politických cílů. Úkolem operačního svazku Battle Group EU v tomto procesu je zastavit projevy násilí a zajistit pořádek, bezpečnost a rekonstrukční úsilí, které je nutné k opravě nejvíce poškozené infrastruktury tak, aby byla umožněna renovace nejzákladnějších služeb. Hlavním cílem vojenských operací je dosažení trvalého míru, který je zajištěn místním rozložením politických sil. To vyžaduje

společné nasazení politických, vojenských, ekonomických a civilních mocenských nástrojů k dosažení dohodnutého konečného stavu řešení. Bezpečnostní operace vyžaduje jak bojové úsilí, tak úsilí stabilizace, rekonstrukce a vojenské pomoci.

EU musí mít k vedení SR dva druhy ozbrojených sil:

- ☐ síly a prostředky, které jsou od samého počátku předurčeny k plnění úkolů SR,
- ☐ síly a prostředky k vedení bojových operací.

Síly k vedení bojových operací a síly k zajišťování SR operují v diametrálně odlišném prostředí. Bojové síly v první řadě čelí organizovaným ozbrojeným silám protivníka a narušitelů dosaženého stavu. Síly zajišťující SR jsou především zaměřené na práci s místní populací a v případě potřeby ostatními zájmovými skupinami.

Síly k zajišťování SR jsou síly dosažitelné u všech členských států EU (např. mechanizované a pěší jednotky, vojenská policie, ženijní záchranné jednotky a jednotky CIMIC), které však mají rozdílnou úroveň přípravy a výcviku pro vedení specifických operací. K vedení bojových operací jsou předurčeny především síly rychlé reakce reprezentované Battle Groups EU, které mají pro vedení bojové činnosti požadované schopnosti. Jak síly k zajišťování SR, tak síly k vedení bojových operací musí být v prostoru operace podřízeny jednomu operačnímu veliteli.

Stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím zahrnuje:

- ☐ podporu a poskytnutí pomoci třetím zemím v boji proti terorismu,
 - ☐ udržování míru,
 - ☐ poradenství a provádění výcviku,
 - ☐ monitorování (sledování) přípravy a průběhu voleb,
 - ☐ budování státních institucí, včetně provedení reformy bezpečnostního sektoru.
- [12]

■ Evakuační operace v nepřátelsky nalaďeném prostředí (EO – Evacuation Operations)

Evakuační operace nekombatantů z nepřátelsky nalaďeného prostředí jsou prováděny s cílem napomoci evakuaci nekombatantů (občanských zaměstnanců ozbrojených sil, rodinných příslušníků vojáků a diplomatů, vybraných občanů hostitelské země a občanů třetích zemí), kteří se v důsledku vyhocení situace ocitli v ohrožení života. Evakuace se provádí z ohrožených míst v hostitelské zemi do bezpečných lokalit nacházejících se buď v rámci hostitelské země, nebo mimo ni. Evakuační operace zpravidla představují bleskové nasazení sil, dočasnou okupaci vybraného prostoru nebo objektu a plánované vyvedení sil z operace po splnění stanoveného úkolu.

Evakuační operace jsou zpravidla plánovány a prováděny společným úkolovým uskupením a řízeny velvyslancem (představitelem) EU. Velikost společného úkolového uskupení může dosahovat počtu několika stovek vojáků všech druhů sil. Počet evakuovaných osob (mužů, žen a dětí) může dosahovat několika tisíc.

Evakuace se může provádět za různých okolností: občanské nepokoje, vojenské povstání, ekologické katastrofy, přírodní pohroma apod. Rada pro všeobecné záležitosti a zahraniční vztahy (GAERC) po konzultacích s politickým a bezpečnostním výborem (PSC) rozhodne

o provedení evakuační operace. Operační velitel a velitel sil, kteří se nacházejí v prostoru operace, evakuační operaci neřídí. Jsou však o jejím provedení uvědoměni a poskytují veškerou potřebnou podporu k jejímu provedení. Operační svazek Battle Group EU má schopnost provést pouze omezenou evakuační operaci svých vlastních příslušníků – nekombatantů – v rámci prostoru operace.

Evakuační operace v nepřátelsky naladěném prostředí:

- ☐ provedení evakuace nekombatantů. [13]

■ Poskytnutí pomoci při vedení humanitárních operací (HA – Assistance to Humanitarian Operations)

Humanitární operace provádějí tři základní humanitární uskupení:

- ☐ humanitární organizace OSN,
- ☐ Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC) a hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce,
- ☐ mezinárodní a národní nevládní organizace (NGOs).

Humanitární organizace OSN a ICRC jsou řádně registrovány jako mezivládní organizace, protože mají oficiální pověření pro vedení humanitárních operací poskytovaných na základě uzavřených mezistátních dohod. Mezinárodní právo dává humanitárním organizacím OSN a ICRC specifický mandát a postupy činnosti, které zajišťují, že pracovní vztahy mezi ozbrojenými silami a těmito organizacemi jsou jasně a přesně vymezené.

Mezinárodní a národní nevládní organizace (NGOs), které působí v oblastech jako je dodržování lidských práv nebo poskytování pomoci při mírovém budování válkou zdecimované pospolitosti, tvoří dohromady početnou skupinu poměrně malých NGOs. Úloha a velikost NGOs jsou důležitými faktory pro stanovení úrovně spolupráce s operačním svazkem Battle Group EU.

Poskytování pomoci humanitárním operacím je vázáno na omezené vojenské schopnosti. Proto poskytování pomoci humanitárním operacím nemůže být řešením krizové situace a probíhajícího ozbrojeného konfliktu a ani nemůže být náhradou za politické řešení krize a přijetí dlouhodobých bezpečnostních závazků. Nezbytnost poskytnutí humanitární pomoci napomáhá rozvoji vztahů mezi civilními orgány a ozbrojenými silami, i když vojenská účast na humanitární pomoci ne vždy vede ke zlepšení vzájemné spolupráce. Potenciál a zárodek omezení vzájemné spolupráce spočívají v základním rozdílu mezi humanitárními organizacemi a ozbrojenými silami, které mají diametrálně odlišné poslání. Navíc, civilní organizace dokáží lépe zhodnotit finanční prostředky vynakládané na poskytování humanitární pomoci než organizace vojenské. Účast ozbrojených sil na humanitárních operacích je jen dočasná a má opodstatnění jen po dobu trvání ozbrojeného konfliktu. Těžiště úsilí v humanitárních operacích spočívá ve snížení utrpení obyvatelstva postiženého válkou poskytováním humanitární pomoci. S ukončením přechodného období totiž musí ozbrojené síly vždy předat svůj podíl na humanitární operaci civilním orgánům a organizacím. Dynamika civilně-vojenských vztahů je dána mnoha faktory, včetně organizační struktury, dovedností a schopností zainteresovaných činitelů, specifickými humanitárními potřebami a politickým kontextem operace.

Poskytování pomoci humanitárním operacím zahrnuje:

- poskytnutí pomoci při živelních pohromách a migraci obyvatelstva s cílem:
 - zabránit páchání zvěrstev a ukrutností,
 - napomoci při odstraňování následků živelních pohrom a ekologických katastrof.
- [14]

Na základě těchto scénářů byl sestaven seznam požadovaných schopností a vypracovány varianty vojenské činnosti pro optimální řešení možných krizí a konfliktů. Seznam požadovaných schopností se stal základem Katalogu požadavků na vytvoření sil EU, které bude EU v nadcházejícím období potřebovat. Výsledkem je sestavení seznamu typových jednotek. Katalog požadavků na vytvoření sil obsahuje skutečné typy jednotek, zdrojů a prostředků, které jsou nutné k naplnění ambicí EU pro vedení integrovaných expedičních operací.

3. Nasaditelnost Battle Groups EU

Dosažení kapacity rychlého nasazení je považováno za „evropskou prioritu“ a důležitý přírůstek schopností u prvků rychlé reakce, které jsou definované v Hlavním cíli výstavby sil EU 2003.

Teprve až po provedení vojenské operace Artemis v roce 2003 začala být reálnost dosažení schopnosti rychlé reakce zvažována z praktičtějšího pohledu. Operace Artemis se stala pro politické představitele a odborníky obranného plánování praktickým vzorem pro další možné nasazení sil rychlé reakce. Operace Artemis byla v mnoha směrech zrcadlovým odrazem UNPROFOR (UN Protection Force), které působily v bývalé Jugoslávii v roce 1992, a které se staly modelem pro prvky rychlé reakce specifikované v Hlavním cíli výstavby sil EU 2003 (základní údaje o operaci Artemis jsou vedeny v příloze č. 2).

Positivní dopady operace Artemis na vytváření Battle Groups EU jsou rozpoznatelné v textu závěrečné deklarace francouzsko-britského summitu, který se konal 24. listopadu 2003 v Londýně. Deklarace, která nastiňuje cesty k posílení evropské spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany, věnuje pozornost otázce schopností a ochoty EU do 15 dnů zahájit samostatnou operaci k řešení krize. Dále, v souladu se zkušenostmi získanými v operaci Artemis, by síly měly být nasazovány na základě žádosti OSN o poskytnutí pomoci při stabilizaci situace nebo splnění jiných krátkodobých úkolů do té doby, než budou nasazeny mírové síly OSN, nebo síly regionálních organizací, které působí pod mandátem OSN nebo, než dojde k nezbytnému posílení již nasazených a rozvinutých sil.

Dva podstatné rysy činí Battle Groups EU výjimečnými. Za prvé od Battle Groups EU se očekává, že budou plnit širokou škálu úkolů vyžadujících rychlou reakci, a to počínaje petersberskými úkoly a konče úkoly stanovenými evropskou bezpečnostní strategií. Za druhé, pro zajištění rychlé reakce a nasazení Battle Groups EU do operace je nutný rychlý rozhodovací proces. S ohledem na nasazení sil do operace jsou ambice stanovené pro Battle Groups EU podstatně vyšší, než tomu bylo u sil nasazených v operaci Artemis.

3.1 Náklady na operaci operačního svazku Battle Group EU

Ve vojenských operacích, do kterých jsou Battle Groups EU nasazeny, se uplatňují standardní postupy a zásady stanovené pro financování vojenských operací ESDP. Na jejich základě hradí finanční mechanismus ATHENA pouze společné náklady na vedení operací. Vlastní

náklady – např. na přepravu vojsk zúčastněných států do prostoru operace – nesou na svých bedrech země, které vojska do operací vysílají, a to v souladu s principem, že každý stát hradí náklady vynaložené na činnost svých jednotek.

Všechny ostatní náklady, včetně nákladů na přípravu, postavení a zařazení Battle Group EU do pohotovosti, platí státy, které se na výstavbě Battle Group EU podílejí. Čím více osob, výzbroje a techniky zúčastněná země poskytuje, tím vyšší jsou její náklady. Velení AČR kalkuluje, že náklady spojené s realizací vedoucí role České republiky v CZE/SVK Battle Group EU budou činit okolo 1,2 miliardy Kč vynaložených do konce roku 2009. Výše těchto nákladů v sobě zahrnuje finanční prostředky, které by však byly vynaloženy v každém případě – jsou to například výdaje na pokrytí přípravy osob a výcviku jednotek, které jsou zařazeny do CZE/SVK Battle Group EU. Vícenáklady spojené s obdobím zařazení CZE/SVK Battle Group EU do pohotovosti (bez nasazení do operace) jsou odhadovány přibližně na 360 milionů Kč. Pro případ nasazení CZE/SVK Battle Group EU do expediční operace EU se kalkuluje s částkou přesahující 7 miliard Kč. [15] Údaje o nákladech Slovenska na financování jednotek zařazených do CZE/SVK Battle Group EU nejsou v současné době dostupné.

Na základě zkušeností z nasazení expedičních sil do operací MNFI v Iráku a ISAF v Afghánistánu a zkušeností získaných z operace EUFOR RD CONGO se dá předpokládat, že při nenadálých zvratech ve vývoji situace dojde se vši pravděpodobností k tak prudkému nárůstu nákladů na vedení operace, že se to může stát pro Českou republiku naprosto neúnosné.

3.2 Strategická vzdušná přeprava

Zajištění adekvátní nasaditelnosti Battle Group EU je jedním z hlavních problémů, se kterým se při přípravě expediční operace snaží vypořádat všechny generální štáby ozbrojených sil členských zemí EU. Faktory jako jsou vzdálenost, cílová destinace, nároky spojené s nasazením (včetně nároků na množství nutného vybavení) a doba trvání nasazení představují klíčové ukazatele, které rozhodují o stanovení požadavků na logistické zabezpečení.

Podle původní studie předložené Velkou Británií, Francií a Německem v únoru 2004, se pro nasazení Battle Group EU do prostoru válčistiště ve střední Africe kalkulovalo s tím, že zajištění přepravy nadměrných nákladů bude vyžadovat až 200 vzletů letounu C-130 nebo 30 vzletů letounu C-17. Tento odhad částečně vycházel z množství prostředků vzdušné přepravy nasazených v operaci Artemis. V operaci Artemis bylo pro zajištění vzdušné přepravy 1500 vojáků a příslušného vojenského materiálu do Entebe v Ugandě využito letounů An-24 (50 vzletů), Airbus 300 (20 vzletů) a C-130 Hercules (72 vzletů). Dodatečných 276 vzletů letounu C-130 bylo využito pro vzdušnou přepravu osob do prostoru operace v Bunia. Celkově bylo v operaci přetransportováno vzduchem přes 2410 metrických tun nákladu. Způsob nasazení vojenských sil uskutečněný v operaci Artemis potvrzuje operační potřebu takzvaného nadměrného (těžkotónážního) přepravního letectva. Toto letectvo zahrnuje letouny typu C-17 Globemaster a An-124 Antonov, které mají mnohem větší ložný prostor a nosnou kapacitu (únosnost) než přepravní letouny střední velikosti typu C-130 Hercules. [16]

Jak vyplývá z údajů uvedených v tabulce č. 3, EU má k dispozici velké množství malých a středně velkých přepravních letounů. Z počtu okolo 600 kusů transportních letounů uvedených v tabulce přibližně polovina představuje letouny C-130 a C-160. Přehled v tabulce také jasně naznačuje, že EU má velmi omezený přístup k velkým přepravním letounům typu C-17. Tato skutečnost má dalekosáhlé důsledky pro volbu typů výzbroje a vybavení, které je EU schopna přepravit vzduchem do prostoru operace.

Tab. 3: Schopnosti vojenské vzdušné přepravy EU [17]

Typ letounu	Náklad (metrická tuna)	Max. kapacita přepravy osob	Dolet (km)	EU celkem (25 čl. států)
A-310 MRTT	35	190	8 900	12
A-319	16,6	120	3 400	2
A-340	54	260	13 200	2
A400M	37	116	3 150	---
An-2	1,5	12	900	58
An-24	6	25	550	7
An-26	5,5	38	550	10
An-28	1,7	15	---	2
An-124 (pronájem)	134	360	4 500	0
C-130 B/E/H	19,3	92	7 800	115
C-130 J	19	128	7 800	50
C-160	16	93	5 100	133
C-17	41	102	8 700	4
G-222	10	62	1 400	49
C-212	2	18	1 400	80
C-295	9,1	71	1 300	15
CN-235	3,5	55	4 500	38
Tristar	44	160	9 800	9
Tu-154	20	150	6 900	5
Celkem všechny typy letadel				591

Poznámka: U některých typů letadel je na kratší letovou vzdálenost užitečné zatížení vyšší. Kapacita přepravy osob se vztahuje na plně vybaveného vojáka. Dolet je uveden při maximálním zatížení. V tabulce nejsou uvedeny přepravní vrtulníky typu: Ch-47 Chinook, Mi-8/Mi-17 Hip a ASA-532 Cougar.

Za prvé: při srovnání váhové přepravní kapacity letounů An-124 Antonov a C-130 se ukazuje, že letoun An-124 je schopen unést (za stejných podmínek) sedmkrát více, než letoun C-130. V případě letounu C-17 je tento schopen nést dvojnásobek váhy, kterou unese letoun C-130. Avšak jeho kapacita pojmout náklad je třikrát vyšší (75 metrických tun), než je tomu u letounu C-130 a dvakrát vyšší než u A400M, jestliže je letová vzdálenost kratší než 4445 km.

Za druhé: kapacita letounu je omezena rozměry vrat jeho nákladového prostoru. Jak je uvedeno v tab. 4, zatímco u letounu C-130 jsou rozměry průřezu vstupu do nákladového prostoru 2,74 m na výšku a 3,05 m na šířku, letoun C-17 má nákladová vrata, která jsou 4,11 metrů vysoká a 5,49 metrů široká. Větší průřez vstupu do nákladového prostoru umožňuje uložení rozměrnějších kusů výzbroje a techniky v nákladovém prostoru letadla. Ve spojení s delší ložnou plochou tato skutečnost umožňuje letounu jako je C-17 přepravovat vrtulníky, čluny a jiné kusy výzbroje a techniky, které se rozměrově nemohou vejít do letounu C-130. [18]

Pro názornost: letoun C-17 může najednou přepravit tři bojová vozidla pěchoty typu Bradley. Při šířce 3,2 m by se BVP Bradley nebo jakékoliv jiné jemu podobné bojové vozidlo pěchoty rozměrově nevešlo do letounu C-130. Letoun A400M (projektovaný EU) by měl být

schopen v jednom vzletu přepravit nadrozměrnou výzbroj a techniku jako je vrtulník (Super Puma/Cougar) nebo dvě lehká obrněná vozidla (např. dvě vozidla LAV-III).

Tab. 4: Rozměry nákladu pro vybrané přepravní letouny [19]

typ letounu	rozměry průřezu vstupu do nákladového prostoru letounu (v metrech)		délka nákladového prostoru – včetně nakládací rampy (v metrech)
	výška	šířka	
A400M	3,85	4,00	23,10
An-124	4,40	6,40	36,50
C-130	2,74	3,05	15,80
C-17	4,11	5,49	26,70
IL-76	3,40	3,45	20,00 (bez délky nakládací rampy)

Poznámka: Velmi často jsou stanovena omezení hmotnosti, kterou může být zatížena nakládací rampa. Například váhový limit pro nakládací rampu letounu C-130 činí přibližně 2270 kg, zatímco limit pro nakládací rampu letounu C-17 činí 18 150 kg (přestože během letu je nakládací rampa schopna unést stejnou váhu jako podlaha nákladového prostoru).

Stav technické infrastruktury vykládacích letišť nebo prostoru operace bude mít dopad na volbu typu a možnost využití strategické přepravy. Větší letouny jako je An-124 vyžadují delší přistávací dráhu (viz tabulka č. 5). Mnoho afrických zemí, jestliže vůbec nějaké letiště má, disponuje letišti s omezenou kapacitou pro přistání takového letadla – zvláště, když je nutno vzít do úvahy i jiné faktory jako je šířka a kapacita únosnosti přistávací dráhy. Například v Demokratické republice Kongo z 25 letišť se zpevněnými přistávacími dráhami mají pouze čtyři letiště délku přistávací dráhy delší než 3074 metrů. Většina letišť (16) má délku přistávací dráhy mezi 1524 a 2437 metry a nejsou schopny zabezpečit přistání letounu typu An-124 a C-17. Podobně v Súdánu pouze dvě z patnácti letišť se zpevněnou přistávací dráhou má délku přistávací dráhy 3047 metrů.

Tab. 5: Požadavky na přistávací dráhu pro vybraná transportní letadla (v metrech) [20]

typ letounu	minimální délka dráhy (přistání) ^{1/}	minimální délka dráhy (vzlet) ^{2/}	minimální šířka dráhy	požadovaný prostor rampy
A400M	680 ^{3/}	1150 ^{3/}	--- ^{*/}	--- ^{*/}
An-124	3000 ⁿ	2520 ^o	--- ^{*/}	--- ^{*/}
C-5	1525	3720	150	5994
C-17	915	2285	90	4413
C-130	915	1905	60	1442

Poznámky: ^{1/} Minimální vzdálenost nutná pro přistání s plným nákladem. ^{2/} Minimální vzdálenost nutná pro vzlet s plným nákladem. Vzdálenosti budou kratší pro vzlet s nulovým nákladem (tj. 793 m pro C-130 a 1067 m pro C-17). ^{3/} Týká se taktického vzletu a přistání při předpokládané váze letadla 110 tun. ^{n/} Délka přistávací dráhy 2420 m je potřebná pro An-124-210. ^{o/} Délka vzletové dráhy 2050 m je nutná pro An-124-210. ^{*/} Údaje nejsou k dispozici.

Potenciálním řešením, jak se vypořádat s omezenou kapacitou letišť, je možnost nalézt a využít alternativní (náhradní) letiště v blízkosti prostoru operace. Nicméně toto řešení může vyvolat řadu dalších problémů s organizací a provedením následné přepravy. Jestliže určité typy výzbroje a vybavení mohou být dopraveny do prostoru operace pouze po pozemních komunikacích, pak jsou dostupnost a stav těchto pozemních komunikací velmi důležité. V mnoha zemích nedostatek cest se zpevněným (asfaltovým) povrchem může proto představovat vážnou komplikaci pro logistické zabezpečení.

Tab. 6: Délka pozemní komunikační sítě se zpevněným a šterkovým povrchem [21]

země	rozloha (km ²)	délka cest se zpevněným povrchem (v km)	délka šterkových a polních cest (v km)	hustota zpevněných cest na 1 km ²
Bosna a Hercegovina	51 129	11 425	10 425	0,22
Burundi	25 650	1 099	2 500	0,04
Pobřeží slonoviny	318 000	3 600	--- /*/	0,01
Demokratická republika Kongo	2 300 000	2 800	7 000	0,0012
Súdán	2 400 000	2 000	4 000	0,0008
pro porovnání:				
Česko	78 864	127 865	---*	1,44
Belgie	30 230	129 000	8 300	4,29
Francie	545 630	747 750	--- /*/	1,37
Itálie	294 000	270 000	--- /*/	0,92

Poznámka: /*/ dotyčné údaje nejsou k dispozici.

Tab. č. 6 poskytuje údaje o celkové hustotě sítě zpevněných a šterkových cest ve vybraných zemích, ve kterých již jednotky mírových sil OSN nebo EU operovaly nebo stále operují. Tabulka také pro srovnání obsahuje údaje o silniční síti čtyř evropských zemí. Jak vyplývá z tabulky – Demokratická republika Kongo má 2800 km pozemních komunikací se zpevněným povrchem a přibližně 7000 km stálých polních cest v rámci celého svého teritoria, které zaujímá plochu 2,3 milionu km². Pro srovnání – Belgie, která má rozlohu 30 230 km², což představuje 0,1 % velikosti území DRC, má 129 600 kilometrů cest se zpevněným povrchem a 8300 km cest se šterkovým povrchem.

Členské státy EU přijaly celou řadu opatření, která se navzájem nevylučují, jak vyřešit problémy strategické vzdušné přepravy. Velká Británie v roce 2001 pronajala čtyři letouny C-17 od firmy Boeing, aby si zajistila schopnost provedení strategické vzdušné přepravy. Pátý letoun C-17 pronajme Velká Británie v roce 2008. Tato možnost však vzhledem k finančním nákladům na pronájem letounu C-17 není dostupná všem členským státům EU. Při ceně okolo 200 milionů dolarů za jeden letoun (přibližně 150 milionů eur) je tento pronájem nad možnosti většiny vzdušných sil členských států EU.

Při hledání způsobů a řešení, jak zabezpečit strategickou vzdušnou přepravu, se některé členské státy EU daly cestou sdružování svých zdrojů a sdílení schopností několika letounů C-17. V polovině září 2006 třináct členských států NATO zveřejnilo dopis, ve kterém vyjádřilo zájem zahájit jednání o koupi letounů C-17. V současné době 15 členských států NATO

a Švédsko vede prostřednictvím agentury NATO pro technické služby za zabezpečení NATO (NAMSA - Maintenance and Supply Agency) jednání s firmou Boeing. Letadla budou dostupná pro nasazení sil rychlé reakce a jejich mateřskou základnou bude Ramstein v Německu. Počátečních operačních schopností tohoto prostředku strategické vzdušné přepravy bylo dosaženo ve třetím čtvrtletí roku 2007, plných operačních schopností má být dosaženo v roce 2009. Letové hodiny budou dány k dispozici NATO, EU a mezinárodními organizacím jako jsou OSN, OBSE a popřípadě AU.

Hlavní výhodou této varianty řešení je, že umožňuje malým a středním státům získat tolik potřebný přístup ke schopnostem, jejichž pořízení je nad jejich možnosti. Se stagnujícími nebo klesajícími rozpočty na obranu u řady evropských zemí je tato varianta řešení také konzistentní s požadavkem evropské bezpečnostní strategie na daleko širší sdružování prostředků a větší sdílení zdrojů. Na druhé straně je nutno přiznat, že kolektivní řešení není příliš atraktivní pro země, které již schopnost strategické vzdušné přepravy vlastní, přesto se však z důvodu solidarity na tomto programu podílejí. V budoucnu se však příčinou sváru může stát snižování investic na pořízení národních schopností vzdušné přepravy.

Řada členských států EU již dosáhla kolektivního řešení v získání přístupu k letounům An-124 Antonov. V současné době se čtrnáct členských států EU účastní na projektu prozatímní strategické vzdušné přepravy (SALIS - Strategic Airlift Interim Solution). Na základě smlouvy mají účastníci projektu možnost pronájmu strategické vzdušné přepravy formou nákupu letových hodin An-124. Okolo pěti až šesti letounů An-124 Antonov je trvale dostupných v rámci projektu SALIS. Nakoupené letové hodiny mohou být využity za účelem nasazení jednotek vyčleněných pro EU a NATO nebo národních sil do operace.

Potenciálním nedostatkem projektu SALIS je nepružnost v poskytování služeb při nárůstu požadavků. S okolo 800 letovými hodinami, které jsou dostupné pro zúčastněné země, je obtížné předvídat, zda toto množství bude dostačující na pokrytí požadavků spojených s jednou nebo dvěma většími operacemi. Jestliže nasazení sil bude vyžadovat padesát vzletů An-124 – jak tomu bylo u operace Artemis – a každý vzlet bude trvat 16 hodin, pak dojde k vyčerpání všech 800 letových hodin. Navíc plná aktivace SALIS k poskytnutí strategické vzdušné přepravy může být uskutečněna pouze jednou za rok, a to po dobu 20 po sobě jdoucích dnů, což bude mít v běžném kalendářním roce dopad na zajištění strategické vzdušné přepravy pro další Battle Groups EU při jejich nasazení do operace. Je danou skutečností, že letové hodiny jsou dostupné pro celou řadu organizací v rámci států zúčastněných na projektu (např. organizace záchranné služby), a proto mohou být velice rychle vyčerpány. Jako potenciální východisko se jeví zavedení uzavřeného trhu s letovými hodinami, který umožní zúčastněným zemím, aby mezi sebou podle potřeby se svými podíly letových hodin obchodovaly.

Budoucím řešením strategické vzdušné přepravy pro EU je zavedení letounu A400M. Řada členských států EU jenom čeká, až se letoun A400M stane dostupným, aby mohly nahradit své zastarávající flotily letounů typu C-130 a C-160. Celkem sedm států podílejících se na výstavbě Battle Groups EU – Belgie, Velká Británie, Francie, Německo, Lucembursko, Španělsko a Turecko – je připraveno podílet se na koupi 180 kusů letounů A400M. Očekává se, že jakmile dojde k zařazení letounů A400M do výzbroje členských států EU, celý projekt SALIS bude ukončen. [22]

Existují tři důležité okolnosti týkající se letounu A400M.

- **Za prvé:** první důležitou okolností je datum jeho dodávky. Přestože první zkušební lety byly podle plánu provedeny v průběhu roku 2008, realizace faktické dodávky letadel

odběratelům je naplánována na říjen 2009. V tomto měsíci budou první kusy letadel dodány francouzským vzdušným silám pro počáteční operační prověření. Ačkoliv provedení plného operačního prověření těchto letounů se očekává v měsíci dubnu 2010, Vojenský Airbus má omezené možnosti jejich dodávky odběratelům v roce 2010 a 2011. Proto až rokem 2012 bude letoun A400M dodáván v množství 30 ks ročně – pět let poté, co Battle Groups EU dosáhly plných operačních schopností (viz tab. 7).

- **Za druhé:** operační dolet s plným nákladem je omezen, což platí pro všechna letadla, nejenom pro A400M. S nákladem 20 tun (ekvivalent maximálního zatížení C-130), je letoun A400M schopen překonat vzdálenost něco přes 6000 km. Avšak s plným zatížením (37 tun) operační dosah A400M klesne téměř na 3150 km. To je podstatně méně, než konstanta operačního plánování stanovená pro nasazení Battle Groups EU do operace, která činí 6000 km.
- **Za třetí:** navzdory omezenému operačnímu dosahu s plným užitečným zatížením se očekává, že letoun A400M bude mít některé výrazné přednosti. Jeho hlavní předností bude schopnost přistát na letištích omezené velikosti a nízké kvality. S požadavkem na taktickou přistávací a startovací dráhu v délce okolo 1200 m, bude letoun A400M schopen operovat z poměrně malých letišť. Další výhodou je schopnost přistát na nepevném povrchu, jako je travnatý povrch na nízko poddajném hliněném podkladu.

Tab. 7: Plán dodání letounu A400M [23]

země	počet objednaných kusů letounu A400M	termín zahájení dodávky
Francie	50	2009
Německo	60	2010
Velká Británie	25	2010
Španělsko	27	2011
Lucembursko	1	2017
Belgie	7	2018
Turecko	10	2009

Poznámka: Tabulka nezahrnuje objednávky letounu A400M Malajsie, Jižní Afriky a Chile.

Jednotky připravené k rychlému nasazení budou velmi závislé na kombinovaném použití letounů i na zajištění dalšího typu transportu, námořní přepravy, což vyžaduje jednak větší koordinaci dopravy, jednak je třeba najít způsob, jak snížit enormní výdaje na přepravu materiálu i vojenských jednotek. Země EU i NATO – konkrétně Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Kanada, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Norsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Turecko a Velká Británie – podnikly další krok: 1. června 2007 bylo na letecké základně v Eindhoven založeno **Evropské koordinační středisko přesunů** (MCCE - Movement Coordination Centre Europe). V roce 2008 k němu přistoupilo Rumunsko, USA a Polsko, takže počet členských států je v současné době 21. Středisko vzniklo spojením Evropského střediska vzdušné přepravy (EAC) a Koordinačního střediska námořní přepravy (SCC), jejichž činnost byla hodnocena jako velmi úspěšná. Mj. zamezila provoz nevytížených letounů a lodí a účastnickým zemím tak ušetřila miliony euro.

Hlavním nedostatkem této možnosti jsou však omezené přepravní kapacity letounů C-130 a C-160. Přehled prostředků vzdušné přepravy zemí, které se podílely na výstavbě a přípravě Battle Groups EU v roce 2007, ukazuje na velmi omezený počet letadel C-130. Například Battle Group EU vedená Německem v první polovině roku 2007 měla k dispozici pouze dva kusy letounů C-130 (viz tab. 8).

Nedostatek letounů C-130 byl uhrazen letouny C-160 v počtu 83 kusů. Avšak toto číslo mohlo být zvětšeno oproti skutečnému množství dostupných letounů, protože některá letadla byla nasazena k plnění úkolů v jiných misích nebo z nejrůznějších důvodů byla dočasně nedostupná.

Když posoudíme Battle Groups EU, které byly v pohotovosti v druhé polovině roku 2007, měly tyto k dispozici jen několik letadel s doletem přesahujícím 3000 km. Battle Group EU vedená Itálií měla přístup maximálně k 22 letounům C-130. Výsledkem je, že Battle Groups EU zařazené do pohotovosti, budou muset se vši pravděpodobností spoléhat na další možnosti zajištění strategické vzdušné přepravy jako je SALIS, Iniciativa C-17, okamžité získání vhodných prostředků vzdušné přepravy na základě nabídky na trhu vzdušné přepravy (např. Iljušin 76, Airbus Belga) a uzavření kontraktů na zajištění vzdušné přepravy s jejími poskytovateli (leteckými společnostmi).

Tab. 8: Letectvo vyčleněné pro nasazení Battle Groups EU zařazených do pohotovosti v roce 2007 [24]

zařazení do pohotovosti	první polovina roku 2007		druhá polovina roku 2007	
	BG EU č. 1	BG EU č. 2	BG EU č. 1	BG EU č. 2
nosný stát	Německo	Francie	Itálie	Řecko
příspěvatelé	Nizozemí, Finsko	Belgie	Maďarsko, Slovinsko	Rumunsko, Bulharsko, Kypr
letadla (s doletem menším než 3000 km)				
AN-2	---	---	---	2
AN-24	---	---	---	4
AN-26	---	---	5	9
C-47 /*/	---	---	---	2
CN-235	---	20	---	---
G-222	---	---	35	---
mezisoučet	0	20	40	17
letadla (s doletem 3000 km a více)				
A-310	7	5	---	---
C-130	2	25	22	49
C-160	83	50	---	---
mezisoučet	92	80	22	49
celkový součet	92	100	62	66

Poznámka: /*/ Také nazývaný „vzdušný vlak“, dolet 2400 km. Dolety letadel jsou uvedeny při plném užitečném zatížení. V tabulce nejsou uvedeny počty menších dopravních letounů jako jsou: L-410 Turbolet (náklad-1,4 m³), F-27 (náklad-8,4 m³), CL-601 Challenger a Fokker 50 (náklad-8,4 m³). Číslo uvedená v tabulce neodrážejí údaje o provozuschopnosti. Například některá z letadel nebyla dostupná v důsledku provádění opravy nebo modernizace. Stejně tak tabulka neuvádí možnosti vzdušné přepravy zajištěné na komerčním základě, jako je pronájem prostředků vzdušné přepravy.

Přepravit 2400 metrických tun nákladu – množství dané na základě zkušeností z operace Artemis – s existujícími prostředky je velmi náročný úkol. Hrubé kalkulace ukazují, že k přepravě 75 % z celkového objemu nákladu pro misi (základ 2400 tun pro misi Artemis) bude vyžadovat okolo 150-180 vzletů letounu C-130. Toto číslo klesne na 99-119 vzletů, jestliže má být přepraveno 50 % celkového nákladu mise. Skutečný počet vzletů však bude záviset na objemu nákladu, tj. hmotnosti nákladu v poměru k jeho rozměrům.

Počet vzletů vzroste, jestliže vyvstane potřeba přepravit náklad větší hmotnosti. Podle kvalifikovaných odhadů celková váha nákladu Battle Group EU může dosáhnout až 8000 metrických tun nebo 6000 čtverečních metrů ložné plochy. Tab. 9 poskytuje některé údaje o množství vzletů letounu C-130 k pokrytí požadavku na přepravu nákladů větší hmotnosti. V tab. 9 je uvedeno, že přeprava 50 % z 8000 tun nákladu bude vyžadovat okolo 328-396 vzletů. Proto vzhledem k vysokému počtu vzletů musí plánovači strategické přepravy ve větší míře zvažovat nasazení letounu větší velikosti a únosnosti nebo využití prostředků námořní přepravy.

Tab. 9: Počet vzletů letounu C-130 potřebných k přepravě nákladů rozličné váhy na vzdálenost 4630 km [25]

váha přepravovaného nákladu	kalkulační počet nutných vzletů letounu C-130			
	váha přepravovaného nákladu v procentech			
	30 %	40 %	50 %	60 %
2400 tun	59-72	79-96	99-119	119-143
5000 tun	123-149	164-199	205-248	246-298
8000 tun	197-238	263-317	328-396	394-476

Poznámka: Uvedená čísla jsou zaokrouhlena směrem nahoru. Kalkulace množství vzletů vyžaduje rozdělení průměrného nákladu (na tony nebo mise) podle vícero stanovených požadavků.

3.3 Strategická námořní přeprava

Stejně jako u vzdušné přepravy využití námořní přepravy poskytuje významné výhody a nevýhody. Všeobecně řečeno, námořní přeprava nabízí atraktivní řešení, protože umožňuje přepravu nadměrně velkého a těžkého vybavení na velké vzdálenosti. Možné způsoby námořní přepravy zahrnují:

- kontejnerové lodě,
- standardní nákladní lodě,
- vyloďovací plavidla, včetně vyloďovacích platform (plovoucích doků),
- lodě velké a střední velikosti rychlého naložení a vyložení nákladu (Roll-on/Roll-off).

Kapacita námořní přepravy je značná. Například pro NATO bylo pouhých 16 lodí plně dostačujících k přepravě 829 kontejnerů a 1667 vozidel na Kapverdské ostrovy k provedení cvičení NATO Steadfast Jaguar 06. I když součástí této přepravy nebyla přeprava vojsk, která byla provedena vzduchem, přesto tyto údaje poskytují dostatečnou představu o značných možnostech a kapacitách námořní přepravy. Kalkuluje se, že přeprava celého operačního svazku Battle Group EU uskutečněná za pomoci lodí bude vyžadovat 17 000 m² palubního

prostoru a 150 námořních kontejnerů. K přepravě jádra operačního svazku Battle Group EU je nutno mít k dispozici přinejmenším dvě lodě Roll-on/Roll-off (Ro/Ro). [26]

Další důležitou výhodou námořní přepravy jsou nízké finanční náklady na její realizaci. Využití strategické námořní přepravy je za všech okolností podstatně lacinější než využití strategické vzdušné přepravy. Podle zprávy Střediska pro strategické a mezinárodní studie, použití vzdušné přepravy k transportu 72 000 tun nákladu ve 36 dnech na válčiště vzdálené 7400 km vyjde přibližně na 20 milionů dolarů. Použití námořní přepravy za tuto finanční částku umožní ve stejném časovém období přepravit 55krát větší náklad (tj. 3,96 milionu tun nákladu). Na druhou stranu námořní přeprava je značně pomalejší, než je přeprava vzdušná, což je velmi omezujícím faktorem pro nasazení sil rychlé reakce na dlouhou vzdálenost. Skutečnost, že některé prostory operace se nacházejí v hlubokém vnitrozemí, se může taktéž stát překážkou využití námořní přepravy.

Pro případ nasazení sil rychlé reakce za pomoci námořní přepravy existují dvě hlavní možnosti, které se vzájemně nevylučují. Za prvé musí dojít k předsunutí osob a vojenského materiálu do oblasti vzniku potenciálního konfliktu. Ačkoliv ještě neexistuje žádné oficiální rozhodnutí o nasazení sil do operace, mohou být (za účelem získání času pro případné nasazení sil) vyslány lodě do blízkosti prostoru nastávající operace, a to např. pod hlavičkou výcvikové mise nebo provádění vojenského cvičení. Přestože předsunutí sil umožní získat drahocenný čas, může se stát velice nákladným v případě, jestliže nedojde k nasazení sil a prostředků do operace.

Druhou možností – jakmile je operace zahájena – je v nejvyšší možné míře využít dostupných prostředků námořní přepravy, a to za předpokladu, že zásoby se vši pravděpodobností nedorazí v prvních dnech operace. S průměrnou rychlostí 20 uzlů (37 km/hod) pro nákladní lodě a 12 uzlů (22 km/hod) pro tankery, bude trvat přibližně 7–13 dnů, než bude Battle Group EU přepravena na vzdálenost 6000 km nebo 3240 námořních mil. Tato vzdálenost se přibližně rovná délce námořní cesty z přístavu Rotterdam (Nizozemí) do přístavu Alexandrie (Egypt). Avšak časový plán cesty nezahrnuje přípravné práce a vlastní činnost spojenou s naložením a vyložením. Časový plán také nebere do úvahy vzdálenost mezi přístavem vyložení (SPOD – Seaport of Debarkation) a prostorem operace, jejíž překonání bude vyžadovat dodatečné množství času.

V tab. 10 (str. 48) jsou uvedeny vzdálenosti a množství času, který je nutný k dosažení přístavů na pobřeží afrického kontinentu.

Z tabulky vyplývá, že se vši pravděpodobností není možno dorazit do některých přístavů na africkém pobřeží do 15 dnů, zvláště když z výchozího bodu poblíž Bruselu předpokládáme průměrnou rychlost plavby 10 uzlů a přidáme-li několik dalších dnů z důvodu požadavku na naložení a vyložení lodí. Musíme připustit, že požadavky na čas se mohou prudce změnit v případě, že dojde ke změně některých výchozích předpokladů. Například zatímco dosáhnout přístavu Alexandrie z Rotterdamu při průměrné rychlosti 10 uzlů bude trvat 13 dnů, bude potřeba pouze dvou dnů, jestliže lodě vyplují z Athén. Cestovní vzdálenost se zmenší z 3159 námořních mil (5850 km) na 512 námořních mil (948 km). Jak ukazuje tento příklad, situace v nasazení sil jednotlivých Battle Group EU se může dramaticky měnit v závislosti na vzdálenosti mezi teritoriem nosného státu a prostorem operace.

Zde vyvstává otázka, zda uskladnění výzbroje a vojenského materiálu ve strategicky situovaných zemích jako je Řecko (Athény) a Španělsko (např. Kanárské ostrovy) se může pro vojenské plánovače stát předpokladem ke zkrácení doby potřebné k nasazení sil do operace. Nicméně uložení materiálu by mohlo způsobit některé postranní efekty – například mezi jiným dopady na přípravu, ubytování a záměr financování operace.

Tab. 10: Vzdálenost mořské cesty z Rotterdamu (Nizozemí) k vybraným námořním přístavům na africkém pobřeží /*/ [27]

přístav určení	země	vzdálenost (námořní míle/km)	doba trvání cesty ve dnech (rychlost plavby 15 uzlů) / ⁿ /	doba trvání cesty ve dnech (rychlost plavby 10 uzlů) / ^o /
Abidjan	Pobřeží slonoviny	3 730 / 6 908	10	16
Alexandrie	Egypt	3 159 / 5 850	9	13
Alžír	Alžír	1 773 / 3 284	5	7
Kapské Město	Jižní Afrika	6 163 / 11 414	17	26
Casablanka	Maroko	1 386 / 2 567	3	6
Dakar	Senegal	2 582 / 4 782	7	11
Freetown	Sierra Leone	3 070 / 5 686	9	13
Libreville	Gabun	4 545 / 8 417	13	18
Luanda	Angola	4 977 / 9 217	14	21
Matadi	Demokratická republika Kongo	4 924 / 9 119	14	21
Maputo	Mosambik	6 784 / 12 564	19	28
Mogadišo	Somálsko	5 765 / 10 677	16	24

Poznámka: /*/ Přístav Rotterdam je použit jako referenční bod k udávání vzdálenosti od Bruselu. Pro výběr přístavů na africkém pobřeží nebylo použito žádných specifických kritérií s výjimkou zeměpisného ukazatele. /ⁿ/ Předpokládaná rychlost plavby 15 uzlů – čísla jsou zaokrouhlena k následujícímu dni. /^o/ Předpokládaná rychlost plavby 10 uzlů – čísla jsou zaokrouhlena k následujícímu dni. Pro názornost jedna námořní míle se rovná 1852 m (námořní míle/hod. = uzel).

Přehled prostředků námořní přepravy, které se nacházejí v držení zemí podílejících se na výstavbě Battle Groups EU, vykazuje širokou škálu plavidel – mezi standardními prostředky námořní přepravy se nacházejí vyloďovací plavidla, plovoucí přístavní zařízení (plovoucí doky) a tankery (tab. 11). Tabulka také ukazuje, že operační svazky Battle Groups EU měly v roce 2007 zajištěn přístup k množství dopravních a zásobovacích lodí. Přesto některé z nich měly omezený přístup k určitým typům plavidel. Například Battle Group EU vedená Itálií v druhé polovině roku 2007 měla omezený přístup k tankerům se schopností nést vrtulníky.

Je důležité vědět, že přepravní schopnosti a rychlost lodí uvedených v tab. 11 (str. 49) se velmi odlišují. Například německé tankery se schopností nést vrtulníky (třídy Berlin), které byly v pohotovosti během první poloviny roku 2007, mají každý výtlač 20 000 tun. Tankery mohou nést po dvou kusech vrtulníků typu „Sea King“ nebo NH90. S rychlostí okolo 20 uzlů (37 km/hod) tyto tankery představují rychlé lodě bojového zabezpečení. Ostatní typy německých tankerů, které se nacházely v pohotovosti, měly výtlač menší než 2000 tun.

Rozdíly je také vidět mezi různými typy vyloďovacích platform-plovoucích doků (LPDs – Landing Platform Docks). Jak je ukázáno v tab. 12, vyloďovací platformy (plovoucí doky) mohou převážet značné množství živé síly a vojenského materiálu. S rychlostí plavby okolo 20 uzlů (37 km/hod) jsou považovány za rychlý prostředek námořní přepravy.

Zjištění, že běžné námořní vojenské prostředky nemusí být v některých situacích dostačující, vedlo některé země k úvaze pořídit si možnost námořní přepravy na komerčním základě. Například v rámci NATO předsedá Norsko konsorciu 11 zemí, které usilují o rozšíření kapacity

Tab. 11: Námořní prostředky vyčleněné k nasazení Battle Groups EU zařazených do pohotovosti v roce 2007 [28]

zařazení do pohotovosti	první polovina roku 2007		druhá polovina roku 2007	
	BG EU č. 1	BG EU č. 2	BG EU č. 1	BG EU č. 2
nosný stát	Německo	Francie	Itálie	Řecko
příspěvající státy	Nizozemí, Finsko	Belgie	Maďarsko, Slovinsko	Rumunsko, Bulharsko, Kypr
transportní (přepravní) plavidla				
nákladní loď	---	---	---	1
plovoucí dok	1	4	3	---
vyloďovací plavidlo	---	4	---	7
tanker s vrtulníky /*/	3	4	---	---
transportní loď	---	---	---	2
mezisoučet	4	12	3	10
podpůrná a zabezpečovací plavidla				
muniční loď	1	---	---	1
víceúčelové plavidlo	---	1	---	7
zásobovací loď PHM	---	---	1	---
podpůrná loď	7	1	---	---
obchodní loď	15	---	---	---
tanker / ⁿ /	4	---	9	7
tanker / ^o /	2	---	---	---
cisterna na vodu	---	---	3	6
mezisoučet	29	2	13	21
válečné lodě				
výsadková útočná loď	---	2	---	---
vyloďovací plavidlo	60 / ¹ /	19	43 / ² /	67 / ³ /
mezisoučet	60	21	43	67
celkový součet	93	35	59	98

Poznámky: Přehled neobsahuje všechny prostředky námořní přepravy různých kategorií. /*/ Některé typy lodí, jako tankery s vrtulníky, mohou být uvedeny v rozdílných kategoriích („podpůrné“ v případě tankerů s vrtulníky). /ⁿ/ Tanker se schopností doplňovat lodě palivem na širém moři. /^o/ Kapacita menší než 2000 tun. /¹/ Včetně 36 osobních vyloďovacích plavidel menší velikosti (Finsko). /²/ Včetně 20 rychlých přepadových plavidel (Itálie). /³/ Včetně 30 vyloďovacích plavidel pro vozidla a osoby (Řecko) a 4 vznášedla (Řecko). Čísla uvedená v tabulce neodrážejí údaje o provozuschopnosti. Například některá z plavidel nebyla dostupná v důsledku provádění oprav nebo modernizace. Stejně tak tabulka neuvádí možnosti námořní přepravy zajištěné na komerčním základě, jako je pronájem prostředků námořní přepravy.

námořní přepravy NATO o komerční prostředky. Cílem je získat zajištěnou možnost využití 12-14 obchodních lodí, které mohou být nasazeny pro zabezpečení operací NATO.

Také Francie a Německo vyjádřily zájem na vypracování námořních aspektů kapacit evropské rychlé reakce. Uskupení válečného námořnictva (MTG - Maritime Task Group) může být nasazeno na podporu operací vedených Battle Groups EU, na jejichž výstavbě tyto státy

Tab. 12: Vybrané schopnosti vylodovacích platform-plovoucích doků [29]

kapacita	Rotterdam (Nizozemí) /*/	Foudre (Francie)	San Giorgio (Itálie)
výtlač v tunách	12 750	8 190	7 650
převoz živé síly	600	470	350
převoz vrtulníků	6 Lynx nebo 4 NH-90	4 AS-532 nebo těžké vrtulníky	2 SD-3D Sea King nebo 1 CH-47 Chinook
převoz vozidel	170 APCs nebo 33 MBTs ^{/1/}	22 tanků	30 nákladních vozidel
námořní prostředky	---	2 LCT nebo 10 LCM ^{/2/}	6 vylodovacích plavidel (útočných)

Poznámky: Kombinace se vzájemně vylučují. /*/ Druhý LPD této třídy (Johan de Witt) má větší kapacitu (16 700 tun). ^{/1/} APC-Armoured Personnel Carrier (obrněný transportér), MBT-Main Battle Tank (bojový tank-střední). ^{/2/} LCT-Landing Craft Tank (vylodovací plavidlo pro tanky), LCM-Landing Craft Medium (vylodovací plavidlo střední).

participují. MTG může být považována za možný vzor pro vytvoření konceptu námořních sil rychlé reakce EU, které se budou podílet na podpoře pozemních operací. Na jednání GAERC, které se konalo v květnu 2006, vzala Rada EU na vědomí probíhající práce na zajištění podílu námořních sil EU v misích a operacích ESDP a začlenění námořních sil do kapacit rychlé reakce.

3.4 Pravděpodobnost nasazení Battle Groups EU do operace

Jednou z klíčových otázek, které se týkají Battle Groups EU je, zda někdy budou tyto operační svazky použity, a když ano, tak za jakých okolností. Vedle mezinárodní bezpečnostní situace existují i další faktory, které ovlivňují rozhodnutí použít Battle Group EU, jako jsou politické zřetel a vnímání možných rizik v předpokládaném prostoru nasazení. Do současné doby však nebyla v souladu s konceptem žádná Battle Group EU klasickým způsobem aktivována na podporu ESDP, ani nasazena do krizové operace, a to navzdory skutečnosti, že od ledna 2006 je přinejmenším jedna Battle Group EU dostupná pro toto nasazení.

Způsoby nedávného nasazení sil naznačují, že neexistuje žádný jednotypový operační svazek, který lze napasovat na všechny druhy krizových operací. Politikové EU zjišťují tuto skutečnost jako první na základě výstupů z procesu dosahování hlavních cílů výstavby sil EU. Hlavní cíl výstavby sil EU 2003 byl zaměřený na vybudování velkého operačního svazku sil, který by byl konzistentní se zkušenostmi získanými z operací vedených v bývalé Jugoslávii. Od operacionalizace svazku sil v roce 2003 však nedošlo ke vzniku situace, která by vyžadovala nasazení přibližně stejné velikosti sil jako bývalá Jugoslávie, s možnými výjimkami jako Dárfúr a Libanon v průběhu léta 2006. Vědomí, že bude existovat jen málo příležitostí k nasazení tak velkého kontingentu sil ve spojení se zkušenostmi získanými v operaci Artemis, postupně posunovalo pozornost na vybudování malých a rychle nasaditelných operačních formací. Avšak tyto formace byly ještě příliš těžkopádné na to, aby byly nasazeny do operací okamžikem dosažení počátečních operačních schopností v roce 2005. Zatím je předčasné hodnotit přínos Battle Groups EU pro ESDP. Jestliže však Battle Groups EU nebudou v několika nadcházejících letech (přestože dosáhly plných operačních schopností) nasazeny do operací, mohou vyvstat nejrůznější pochybnosti týkající se jejich přínosu pro ESDP.

Schopnost nasazení Battle Group EU je také ovlivněna typem operací, kterých se může tato vojenská formace zúčastnit. Přestože je dosaženo shody o typech operací, existuje

méně souhlasu v názorech na schopnosti Battle Groups EU řešit plný rozsah operačních úkolů. Použití Battle Group EU bude se vši pravděpodobností značně problematické zvláště v horním pásmu operačního spektra. Podle některých vojenských analytiků Battle Group EU, vzhledem k omezujícím faktorům jako jsou velikost a udržitelnost nepřetržité operační činnosti, nemusí být použitelná pro vedení vysoce riskantních operací. Někteří z vojenských plánovačů navrhují – při zajištění absolutní převahy ve vzduchu a na moři – vytvořit poměr sil 4:1 tak, aby bylo zajištěno že operující síly nebudou protivníkem přemoženy. [30]

U Battle Group EU o síle 1500-3000 osob, tento poměr předpokládá že bude operovat proti nepravidelným silám protivníka čítajícím 375-750 ozbrojenců. Dodatečné paralely mohou být koncipovány pro srovnatelnou velikost vojenských jednotek ostatních členských států EU. [31]

Poměr sil			
4 : 1			
Battle Group EU (BGEU)	1 500	375	- ozbrojenci, - polo-vojenské jednotky, - ozbrojené milice, - povstalci, - bandité, - jednotky nezletilců,
	3 000	750	
Operačně manévrující prvek (OMP)	150	35	
	180	45	
Battle Group EU má zajištěnu absolutní nadvládu ve vzduchu a na moři			

Obr. 2: Možný poměr sil při zasazení Battle Group EU do operace

Například Battle Group EU spolu s jednotkami bojové podpory a odpovídajícím logistickým zabezpečením se velikostí podobá expediční jednotce námořní pěchoty USA (MEU - US Marine Expeditionary Unit), která čítá 2000-3000 osob. V souladu se zpracovanou studií, v případě že se od MEU očekává provedení evakuační operace nekombatantů, nebude už mít tato jednotka dostatek schopností pro nasazení do operace na vynucení míru nebo střežení uzavřené zóny na rozlehlém geografickém prostoru. Tyto typy operací by tedy čistě teoreticky mohly být v rámci součinnosti svěřeny k provedení Battle Group EU. Přestože situace může být v jednotlivých případech vysoce odlišná, nedávná nasazení evropských ozbrojených sil ukazují, že vysoce riskantní operace nebo situace, ve kterých je dosažení výsledků nejisté, mohou podněcovat politické činitele k tomu, že se zdrží použití Battle Group EU.

Dalším faktorem, který může ovlivnit nasaditelnost Battle Group EU, je systém zařazování do pohotovosti. Současný systém spočívá na rotaci po šesti měsících, která se uskutečňuje na konci měsíce června a prosince kalendářního roku (viz příloha 1). Ačkoliv kritéria pro rotaci

jsou jasně stanovena, mohou ovlivnit nasaditelnost Battle EU Group nepředvídatelným způsobem. Například nasazení Battle Group EU ke konci nebo těsně před koncem období rotace se může stát obtížným; v případě že jedna nebo několik zemí (členských států EU), které svými vojenskými kontingenty přispívají do Battle Group EU, která se právě nachází v pohotovosti, začnou hledat způsoby, jak minimalizovat možnost, aby jimi poskytované síly byly nasazeny do operace. Používáním taktiky buď ke zdržení (nebo urychlení) procesu vedoucího k přijetí Záměru řešení krize by tyto země (členské státy EU) mohly pracovat na tom, aby se při přijetí rozhodnutí o nasazení mohly vyhnout vyslání svých vojenských kontingentů začleněných do Battle Groups EU do operace. Ke vzniku této situace by mohla vést řada důvodů. Některé země (členské státy EU), které poskytují síly pro Battle Group EU, nemusí sdílet politicko-vojenské cíle EU do té míry, že zapojení se do operace je pro ně nepřijatelné a nevyšlou příslibené jednotky. Jiné země (členské státy EU) se mohou chtít vyhnout nasazení do operace kvůli nedostatku připravených záloh nebo finančních prostředků.

Jaké možné způsoby nasazení Battle Group EU do operace přicházejí za těchto okolností v úvahu: Časem se politický tlak na použití Battle Groups EU může změnit tak, že předpoklady pro jejich nasazení mohou být mizivé. Pomyslný scénář může zahrnovat pouze podíl Battle Group EU na vedení málo riskantních operací, jako je evakuace nekomatantů. Avšak dokonce i kdyby bylo pouze okolo 100 osob z Battle Group EU nasazeno do operace, vyžadovalo by to aktivaci EU OHQ a rozvinutí FHQ, což je základním předpokladem pro použití Battle Group EU. Představa takového způsobu nasazení by uvolnila tlak na použití Battle Group EU. Avšak pokud by k tomu skutečně došlo, uplatnění této strategie by představovalo finančně velmi nákladnou možnost, jak zajistit nasazení Battle Group EU. Navíc by to mělo dopady na Koncept Battle Group EU, včetně teoretického postulátu, že Battle Group EU představuje „nejmenší vojenský efektivní, spolehlivý, rychle použitelný, soudržný operační svazek předurčený pro vedení samostatných operací“. Pravděpodobně by se také vynořila celá řada otázek, týkajících se ekonomické stránky dalšího udržování zdrojového rámce těchto hotovostních sil.

Závěr

Před Battle Groups EU stojí několik důležitých úkolů, které je nutno řešit. Jedním z nejdůležitějších je požadavek vyřešit otázku nasaditelnosti. Na politické úrovni je hlavním problémem zajistit, aby rozhodovací proces byl usměrněn tak, aby umožňoval rychlé nasazení. Na operační úrovni představuje řešení požadavku na nasaditelnost nejtěžší úkol. V současné době je připravována celá škála řešení problému nasaditelnosti, avšak každé řešení přináší své specifické výhody a nevýhody.

Nasaditelnost totiž představuje jednu z hlavních výzev, kterým čelí Battle Groups EU. V závislosti na tom, která Battle Group EU se momentálně nachází v pohotovosti, se bude vzdálenost do prostoru operace různit až o několik tisíc kilometrů. Političtí činitelé proto musí pečlivě hledat způsoby, jak dosáhnout usnadnění nebo urychlení nasaditelnosti. Tyto způsoby se různí od použití prostředků železniční a silniční přepravy k převozu těžké výzbroje, techniky a materiálu do strategických přístavů EU, které se svojí polohou nacházejí nejbližší přístavům vylození a nalodění v prostoru operace až po možnost potenciální přidané hodnoty získané pořízením vysokorychlostních námořních plavidel. Například Austrálie úspěšně používá vysokorychlostní plachetnice-katamarány pro námořní přepravu vojsk na velké vzdálenosti. Také USA si nedávno pořídily takové lodě. Plavidla TSV-1X Spearhead (Harpuna) umožňují nasazení bojové brigády kdekoli ve světě do 96 hodin. Otázkou zůstává, zda by

nemohla být – jako námořní ekvivalent letounu C-17 – podobná plavidla iniciativně společně obstarána některými členskými státy EU a NATO?

Nasaditelnost a udržitelnost nepřetržitého vedení operační činnosti CZE/SVK Battle Group EU se nacházejí od prvopočátku v centru úsilí orgánů MO a GŠ AČR a staly se hnacími faktory k dosažení cílů výstavby, přípravy osob a výcviku jednotek CZE/SVK Battle Group EU, která se bude vyznačovat vysokou flexibilitou, mobilitou, a interoperabilitou. Tato Battle Group EU se tak stane nejlépe připravenou vojenskou formací ozbrojených sil ČR, která bude zosobňovat vzrůstající akceschopnosti jednotek AČR pro vedení mnohonárodních expedičních operací.

Česká republika na sebe vzala nelehký úkol vybudovat Battle Group EU, ačkoli nemá k dispozici skoro žádné strategické a operační prostředky ani prostředky strategické vzdušné a námořní přepravy. Přesto – bez ohledu na skutečnost, že tato problematika doposud nebyla nadnesena na žádném z jednání EUMC, který pravidelně zasedá jedenkrát měsíčně – bude mít Česká republika jedinečnou příležitost a dostatek možností, aby v době svého předsednictví EU (1. 1.–30. 6. 2009) s patřičným předstihem před zařazením CZE/SVK Battle Group EU do pohotovosti v době od 1. 7. do 31. 12. 2009 s členskými státy EU dojednala a zabezpečila dostatek potřebných strategických a operačních prostředků a prostředků strategické vzdušné a námořní přepravy pro případné nasazení CZE/SVK Battle Group EU do integrované expediční operace. [32]

Průběžně se vedou potřebná mnohostranná koordinační jednání o vytvoření Německonosný stát, Rakousko, Česko, Irsko, Chorvatsko, Makedonské Battle Group EU s předpokladem jejího zařazení do pohotovosti v druhé polovině roku 2012. První plánovací konference k výstavbě a přípravě **DEU/AUT/CZE/IRL/HRV a MKD Battle Group EU** se uskutečnila v měsíci říjnu 2008 ve Spolkové republice Německo. Česko se na výstavbě této Battle Group EU účastní kontingentem o síle 350 osob. Velikost kontingentu svědčí o skutečnosti, že ambice České republiky na realizaci ESDP se začínají posouvat k hranicím reality.

V současné době probíhá odborná diskuze o možnosti revize koncepce sil rychlé reakce EU (MRRC – Military Rapid Response Concept). Jednou z problematických oblastí tohoto konceptu je mj. stanovení časových norem pro operační plánování na vojenské strategické úrovni a stanovení doby na přesun do prostoru operace. Z pohledu AČR se dodržení stanovených norem jeví nereálné.

Doba deseti dnů na provedení strategického přesunu do prostoru nasazení od vydání rozhodnutí Rady EU o provedení operace, kdy BG EU musí zahájit plnění úkolu, je v podstatě vzhledem k současným možnostem strategické vzdušné přepravy nemožná. Doba určená na nasazení sil a prostředků musí vycházet z konkrétní situace, vzdálenosti z mírových prostorů do místa nasazení, podmínek v místě nasazení (kapacitou míst, přijetí strategických dopravních prostředků a jejich propustnosti, schopnosti taktické přepravy, možnosti využití místní infrastruktury bez HNS, a to zejména v Africe), a především dosažitelnosti strategických prostředků, které v současné situaci nejsou plně dostupné pro žádný členský stát EU a musí být dojednány (nasmlouvány) na komerčním základě, a ani tím není zaručeno nasazení hlavních sil BG EU do prostoru operace v požadovaném čase. Ze zkušeností získaných v operacích EUFOR RD CONGO a EUFOR TCHAD/RCA je známo že minimálně 60–70 % přepravy muselo být provedeno formou strategické námořní přepravy, která je o hodně pomalejší.

Je také třeba posoudit možnost zpracování obecných předběžných operačních plánů na jednotlivé předpokládané mise stanovené konceptem BG EU, a to buď cestou EUMS nebo s využitím jednotlivých EU OHQs. Tyto plány by mohly být využity v rámci řešení krizových situací pro jednotlivé BGs EU obdobně jako v NATO, kdy pro NRF jsou zpracovávány na jednotlivé

mise předběžné plány v obecné rovině a na jejich základě je zpracován přímo operační plán (OPLAN).

Musí se prodiskutovat možné úpravy operačního plánovacího postupu EU (podobně jak to provedlo NATO, neboť EU využívá systém plánování NATO) s vypuštěním fáze zpracování CONO-PSu, tím dojde k vytvoření většího časového prostoru pro plánování na EU OHQ a vstupu politicko-strategické úrovně do problematiky ve fázi posuzování a schvalování tohoto plánu.

A konečně je to otázka jmenování operačního velitele a velitele sil (velitele EU FHQ). V případě BG EU mohou být tito velitelé určeni již v době, kdy jednotlivé BGs EU jsou zařazeny do pohotovosti, to znamená, že v případě CZE/SVK BG EU by mohl být dnem 1. 7. 2009 na dobu šesti měsíců jmenován velitelem EU OHQ předurčený generál AČR a velitelem FHQ určený velitel, příslušník AČR. Tím bude přesně stanovena odpovědnost a jasně vymezena možnost těchto velitelů zapojit se do procesu řešení krizové situace EU od samého počátku.

Příloha 1

Plán zařazení Battle Groups EU do pohotovostí v období let 2007-2011 [33]

období	nosný stát (kontaktní)	podílející se státy	předurčené OHQ
2007			
leden-červen	Francie	Belgie	Paříž
	Německo	Nizozemí, Finsko (Battle Group 107)	Postupim
červenec-prosinec	Itálie	Maďarsko, Slovinsko	Řím
	Řecko	Rumunsko, Bulharsko, Kypr	Larisa
2008			
leden-červen	Švédsko	Finsko, Norsko, Estonsko, Irsko /*/	Londýn
	Španělsko	Německo, Francie, Portugalsko	bude určeno
červenec-prosinec	Německo	Francie, Belgie, Lucembursko, Španělsko	Paříž
	Velká Británie	---	Londýn
2009			
leden-červen	Itálie	Španělsko (námořně výsadková Battle Group)	Řím
	bude určeno	bude určeno	bude určeno
červenec-prosinec	Česko	Slovensko	Postupim
	bude určeno	bude určeno	bude určeno
2010			
leden-červen	Polsko	Německo, Slovensko, Lotyšsko, Litva	bude určeno
	Velká Británie	Nizozemí	Londýn
červenec-prosinec	Itálie	Rumunsko, Turecko	Řím
	bude určeno	bude určeno	bude určeno
2011			
leden-červen	Nizozemí	Německo, Finsko, (Battle Group 107)	Postupim
	Švédsko	(Švédská Battle Group)	bude určeno
červenec-prosinec	bude určeno	bude určeno	bude určeno
	bude určeno	bude určeno	bude určeno

Poznámka: /*/ Irská účast v Battle Group EU je v dalším období vysoce pravděpodobná, i když nebyla formálně potvrzena. Viz na příklad: Conner Lally, Army to join its first EU battle group in 2008, *The Irish Times*, 27 December 2006.

Příloha 2

Základní údaje o operacích ESDP-Artemis a EUFOR RD CONGO

název operace ESDP	Artemis	EUFOR RD CONGO
charakter operace ESDP	1. operace EU mimo Evropu 1. samostatná vojenská operace EU	2. operace EU mimo Evropu, samostatná operace EU
nosná země	Francie	Německo
velitel operace EU	generálmajor Bruno Marc NEVEUX	generálporučík Karl-Heinz VIERECK
velitel sil EU	brigádní generál Jean-Paul THONIER	generálmajor Christian DAMAY
systém velení	autonomní	
součinnost	OSN	
účast členských států Evropské unie	14 Belgie, Francie, Holandsko, Irsko, Itálie, Kypr, Maďarsko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.	21 Belgie, Česko, Francie, Holandsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lucembursko, Finsko, Maďarsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Slovensko, Slovinsko a Velká Británie
účast ostatních států	3 Brazílie, Jihoafrická republika, Kanada,	2 Turecko, Švýcarsko
národní zastoupení Česká Republika	-----	1 / * /
MANDÁT	OSN, v souladu s chartou OSN kapitola VII, pro město BUNIA (RDC)	OSN, v souladu s chartou OSN kapitola VII pro RDC (6 západních provincií)
rezoluce RB OSN č.	1484/30. 5. 2003	1671/25. 4. 2006
typ operace	stabilizační operace	zabezpečení průběhu voleb
trvání operace	12.6.2006–15.9.2003 3 měsíce	30.7.2006–30.11.2006 4 měsíce
počet osob	2025	2612
dislokace sil	UGANDA-ENTEBE RD CONG-BUNIA	GABUN-LIBREVILLE RD CONGO-KINSHASA
FHQ-velitelství sil	ENTEBE	LIBREVILLE
FHQ-předsunutá část	BUNIA	KINSHASA
EU OHQ-operační velitelství	PAŘÍŽ	POSTUPIM
poskytnutí přímé letecké podpory	FRANCIE (CHAD-N´DJAMENA)	
strategická záloha	FRANCIE-EVROPA	

Poznámka: /*/ počet osob

Poznámky k textu:

- [1] HAMELINK Ron, LtCol. The Battle Groups Concept: Giving the EU a Concrete "Military" Face, *EuroFuture*, Royal Netherlands Army, Policy & Plans division EU Military Staff, Amsterdam, Winter 2005, str. 1.
- [2] WILLIAMS Tim. Whose finger will be on the EU Battelgroups' trigger? *Europe's World*, Autumn 2006, str. 48.

- [3] Petersbergské úkoly: humanitární a záchranné operace, akce k udržení míru (peace-keeping), nasazení bojových jednotek v crisis-managementu, včetně peace-makingu (peace enforcement). Tyto úkoly jsou v současné době výslovně stanoveny v článku 17 a tvoří integrální součást ESDP. Petersberg Declaration, <http://www.cip.fuhem.es/ueh/documentos/ueo/92-petersberg.htm>, 26.3. 2003.
- [4] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 17.
- [5] Tzv. lisabonská smlouva [Treaty of Lisbon] nebo též reformní smlouva či lisabonská reformní smlouva (neoficiální názvy Smlouvy pro Evropu 21. století), byla podepsána dne 13. prosince 2007 v Lisabonu představiteli 27 členských států EU. Lisabonská smlouva pozměňuje ustanovení Smlouvy o Evropské unii z r. 1992 [TEU - Treaty on European Union, Maastricht] respektive Smlouvy o založení Evropského společenství, aniž by tyto smlouvy nahrazovala. Podle čl. 6 lisabonské smlouvy musí být tato smlouva ratifikována členskými státy EU v souladu s jejich ústavními zákony. Za předpokladu úspěšné ratifikace by lisabonská smlouva vstoupila v platnost dnem 1. ledna 2009. Ustanovení o možnostech trvalé vojenské spolupráce obsahovala již tzv. evropská ústava (plný název: Smlouva o ústavě pro Evropu), která však nebyla ratifikována. Lisabonská smlouva rovněž tato ustanovení obsahuje, což je předpoklad vytvoření společných evropských sil nebo evropského operačního obranného uskupení velikosti armádního sboru čítajícího 60 000 osob.
- [6] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 18.
- [7] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 19.
- [8] LINDSRTOM Gustav. *The Headline Goal*. Paris: European Union Institute for Security Studies, January 2007, str. 3.
- [9] ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006, str. 35.
- [10] THOMPSON, Stephen, Capt. Canada and Peace Support Operations, *EO 200.5 Precs*, July 6 2004, str. 3.
- [11] ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006, str. 35.
- [12] ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006, str. 35.
- [13] ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006, str. 35.
- [14] ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006, str. 35.
- [15] Dokumentace pracovní skupiny CZE/SVK Battle Group EU. *Podklady ke kalkulacím pro CZE/SVK BG EU* [prezentace]. Praha: SOC MO, 2007, snímek 7.
- [16] KERTTUNEN, M., KOIVULA T., JEPSSON T. *EU Battlegroups-Theory and Development in the Light of Finnish-Swedish Co-operation*. Finnish National Defence College-Department of Strategic and Defence Studies. Helsinki: Edita Prima Oy, 2005, str. 32.
- [17] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 32.
- [18] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 33.
- [19] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 33.
- [20] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 34.
- [21] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 35.
- [22] MÖLLING Christian. EU Battle groups 2007: Where Next? *European Security Review*, No. 31, International Security Information Service. Brussels, Europe, December 2006, str. 3.
- [23] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 37.
- [24] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 39.
- [25] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 40.
- [26] KERTTUNEN, M., KOIVULA T., JEPSSON T. *EU Battlegroups-Theory and Development in the Light of Finnish-Swedish Co-operation*. Finnish National Defence College-Department of Strategic and Defence Studies. Helsinki: Edita Prima Oy, 2005, str. 34.

- [27] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 42.
- [28] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 43.
- [29] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 44.
- [30] Práce s poměry sil má v ozbrojených silách ČR svoji vojensko-odbornou tradici. Potřeba pracovat s poměry sil při přípravě velitelského sboru byla zdůrazněna na konferenci „TAKTIKA 2007 – Realizace 2. kroku reformy ozbrojených sil České republiky a její vliv na rozvoj taktiky“, která se uskutečnila dne 25. října 2007 na Univerzitě obrany Brno.
- [31] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 60.
- [32] Ve dnech 12.-13. března 2009 se v budově Regionálního centra Olomouc uskutečnil setkání ministrů obrany 27 členských států Evropské unie. Část programu jednání se bude odehrávat také v reprezentativních prostorech olomoucké radnice a Moravského divadla. V rámci doprovodného programu ministrů a prezence regionu je mj. plánována návštěva hradu Bouzova a Jeseníků.
- [33] LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007, str. 88.

Použitá literatura:

- ANDERSON Joel Jan. *Armed and Ready? The EU Battlegroup Concept and the Nordic Battlegroup*. Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies, March 2006.
- HAMELINK Ron, LtCol. The Battle Groups Concept: Giving the EU a Concrete "Military" Face, *EuroFuture*, Royal Netherlands Army, Policy & Plans division EU Military Staff, Amsterdam, Winter 2005.
- KERTTUNEN, M; KOIVULA T.; JEPSSON T. *EU Battlegroups-Theory and development in the Light of Finnish-Swedish Co-operation*. Finnish National Defence College-Department of Strategic and Defence Studies. Helsinki: Edita Prima Oy, 2005.
- LINDSRTOM Gustav. Enter the EU Battlegroups, *Chaillot Paper* No. 97, Paris: European Union Institute for Security Studies, February 2007.
- LINDSRTOM Gustav. *The Headline Goal*. Paris: European Union Institute for Security Studies, January 2007.
- MÖLLING Christian. EU Battle groups 2007: Where Next? *European Security Review*, No. 31, International Security Information Service. Brussels, Europe: December 2006.
- THOMPSON, Stephen, Capt. Canada and Peace Support Operations, *EO 200.5 Precise*, July 6 2004.
- WILLIAMS Tim. Whose finger will be on the EU Battlegroups' trigger? *Europe's World*, Autumn 2006.
- A New Stimulus for European Security. *EurActiv.com-European "Battle Groups"*, Konrad Adenauer stiftung.
- Dokumentace pracovní skupiny CZE/SVK Battle Group EU. *Podklady ke kalkulacím pro CZE/SVK BG EU* [prezentace] Praha: SOC MO, 2007.
- Enhancing Cooperation with Major Players in Conflict Prevention*. Brussels: Folke Bernadotte Academy and Fondation européenne Madariga, 19 April 2007.
- European Union Battlegroups. Wikipedia, the free encyclopedia, 12.http://en.wikipedia.org/wiki/European_Union_Battlegroups.
- Operační dokumentace EU OHQ a EUFOR RD CONGO 2006. *Prezentace EUFOR RD CONGO-EU OPERATIONS IN AFRICA*. Potsdam: EU OHQ CJ3, 2006.
- <http://www.nato.int/docu/update/2007/07-july/e0701a.html>.
- http://www.natoaktual.cz/na_media.asp?r=na_media&c=A070709_140855_na_media_m02; Homepage Movement Coordination Centre Europe – <https://www.mcce-mil.com/default.asp?LevelID=1>.

Použité zkratky:

ATHENA	–	finanční mechanismus EU
AU	African Union	Africká unie
BG	Battle Group	bojové uskupení
CIMIC	Civilian Military Co-operation	civilně-vojenská spolupráce
CP	Conflict Prevention	odvrácení konfliktu
CONOPS	Concept of Operations	záměr operací (koncepte)

DCI	Defence Capability Initiative	obránná iniciativa NATO
EAC	European Airlift Centre	Evropské středisko vzdušné přepravy
EO	Evacuation Operations	evakuační operace v nepřátelském prostředí
ESDP	European Security Defence Policy	evropská bezpečnostní a obranná politika
EU BG	European Union Battle Group	bojové uskupení Evropské unie
EUMC	European Union Military Committee	vojenský výbor Evropské unie
EUMS	European Union Military Staff	vojenský štáb Evropské unie
EU OHQ	European Union Operation Headquarters	operační velitelství EU
EUFOR RD CONGO	European Union Forces in Republic Democratique Congo	síly Evropské unie v Demokratické republice Kongo
FHQ	Force Headquarters	velitelství sil
GAERC	General Affairs and External Relations Council	rada všeobecných záležitostí a vnějších vztahů
HA	Assistance to Humanitarian Operations	poskytnutí pomoci humanitárním operacím
HNS	Host National Support	zabezpečení hostitelským státem
ICRC	International Committee Red Cross	mezinárodní výbor Červeného kříže
ISAF	International Security Assistance Force	mezinárodní síly pro zajištění bezpečnosti (v Afghánistánu)
LAV	Light Armed Vehicle	lehké obrněné vozidlo
LPDs	Landing Platform Docks	plovoucí doky pro vyloďení sil a prostředků
MCCE	Movement Coordination Centre Europe	Evropské koordinační středisko přesunů
MEU	Maritime Expeditionary Unit	expediční jednotka americké námořní pěchoty
MNFI	Multi National Forces in Iraq	mnohonárodní síly v Iráku
MONUC	Mission des Nations Unies en République Democratique du Congo	organizační mise OSN v Demokratické republice Kongo
MRRC	Military Rapid Response Concept	koncepte sil rychlé reakce EU
MTG	Maritime Task Group	uskupení válečného námořnictva
NAMSA	NATO Maintenance and Supply Agency	Agentura NATO pro technické zabezpečení a zásobování
NGOs	Non-government organizations	nevládní organizace
NRF	NATO Response Force	síly rychlé reakce NATO
OHQ	Operational Headquarters	operační velitelství
PSC	Political and Security Committee	politický a bezpečnostní výbor
RB OSN	SC - Security Council, United Nations	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
RDC	République Democratique du Congo [DRC - the Democratic Republic of the Congo]	Demokratická republika Kongo
Ro/Ro	Roll-on/Roll-off	navézt/vyvézt (způsob naložení nákladu a techniky na lodě)
SALIS	Strategic Air Lift Interim Solution	prozatímní strategická vzdušná přeprava
SCC	Sealift Coordination Centre	Koordinační středisko námořní přepravy
SOPF	Separation of Parties by Force	oddělení znepřátelených (bojujících) stran silou
SPOD	Seaport of Debarkation	přístav vyložení
SR	Stabilization, Reconstruction and Military Advice to Third Countries	stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím
SVK	Slovakian Republic	Slovenská republika
TSV	Theater Support Vessel	válečné plavidlo rychlé přepravy
UNPROFOR	United Nations Protection Force	ochranné síly OSN